

«شب‌های مافیا» در شبکه نمایش خانگی یکی از معدود برنامه‌هایی که از برنامه تلویزیونی الگوبرداری شده است

مافیای نمایش خانگی جذاب‌تر از مافیای تلویزیون

سید مهدی موسوی تبار

روزنامه‌نگار

بازی، همیشه یکی از ابزار سرگرمی و گذران‌دن اوقات فراغت بوده است. این سرگرمی دو وجه دارد. یک وجه متعلق به بازیکنان و دست‌اندرکاران بازی‌هاست و دیگری سهم تماشاگران می‌شود. یکی از بازی‌های گروهی که عمر چندان طولانی‌ای ندارد و در ایران هم به‌شدت طرفدار پیدا کرده بازی «مافیا»ست. یک بازی جذاب که ریشه آن را روسی می‌دانند. این بازی در مکان‌های گروهی مانند خوابگاه‌ها یا بعضی پادگان‌ها انجام می‌شود و مشاهدات و آزمایش‌های روانشناسان نشان می‌دهد که تاثیر مثبتی روی افراد و به‌طور خاص کودکان و نوجوانان دارد. گفته می‌شود در بهار سال ۱۹۸۶ در خوابگاه دانشجویان دانشگاه مرکزی مسکو بازی مافیا متولد شده است. وقتی که دانشجویان در یک اتاق چشم‌های‌شان را بسته بودند البته آنها این کار را برای بازی مافیا نکرده بودند و فقط حوصله‌شان سر رفته بود. «دیمیتری دیویدف» دانشجویی بود که همانجا ایده یک بازی به ذهنش رسید. بازی‌ای که شاید فکر نمی‌کرد روزی جزء ۵۰ بازی شناخته‌شده در سراسر دنیا شود. ایده بازی دیمیتری ساده بود؛ جدال اقلیتی آگاه در مقابل اکثریتی ناآگاه در قالب درگیری یک گروه مافیا و شهروندانی بی‌خبر ازهم‌جا. این بازی به‌سرعت در کلاس‌های درس، خوابگاه‌ها و اردوهای دانشکده و سپس بین دیگر موسسات آموزشی و دانشکده‌های دیگر گسترش پیدا کرد. دیویدف بعد از تحصیلش در رشته روانشناسی، در همان دانشکده روانشناسی دانشگاه مرکزی مسکو مشغول تدریس شد و این فرصت مناسبی بود تا بازی‌اش را گسترش دهد و آن را با اهداف تحقیقاتی بین دانشجویانش ترویج کند. در سال ۱۹۹۸ براساس این بازی، کتابی درسی درباره ارتباطات غیرکلامی منتشر شد و در مدارس روسیه به‌منظور آموزش روش‌های مختلف خواندن زبان بدن و سیگنال‌های غیرکلامی در قالب بازی تدریس شد. براساس شواهد و ششیده‌ها، این بازی از دهه ۸۰ وارد ایران شد و به‌شدت مورد توجه قرار گرفت. در سال ۱۳۹۸ برای اولین بار، شبکه سلامت این بازی را پخش کرد و در کمال تعجب مورد استقبال مخاطبان قرار گرفت. مسابقه «شهروند و مافیا» به کارگردانی محمد رجایی و تهیه‌کنندگی علیرضا سلطانی روی آنتن می‌رفت و می‌رود. اجرای فصل اول این برنامه که با‌نام «مافیا» روی آنتن رفت، برعهده بهنام تشکر بود و از فصل دوم روایت این برنامه با نام «شهروند و مافیا» برعهده علیرام نورایی است و مدل بازی در فصل اول به صورت بازی کلاسیک مافیا بود. اما در فصل‌های بعدی شخصیت‌های جدیدی به بازی آمدند. شرکت‌کنندگان چهره‌های مشهوری نبودند و از نوجوانان و جوانانی دعوت می‌شدند که برای این بازی ثبت‌نام کرده بودند.

۹ ورود ستاره‌ها؛ جذاب‌تر یا شلوغ‌تر؟

دو سال بعد از برنامه مافیا، این بار نوبت پلتفرم‌ها و شبکه نمایش خانگی بود که در روزهای کرونایی سراغ این بازی بروند. پلتفرم فیلیمو، «شب‌های مافیا» به تهیه‌کنندگی و

کارگردانی سعید ابوطالب را از آبان ۹۹ و با حضور بازیگران و خوانندگان پخش کرد. سعید ابوطالب که پیش از این، «شام ایرانی» را ساخته بود و حاشیه‌هایی برایش ایجاد شده بود این بار سراغ یک بازی جذاب رفت. «شب‌های مافیا» در ۴ فصل و با اجرا و کارگردانی محمدرضا علیمردانی پخش شد و تنها یک قسمت از فصل ۴ باقی‌مانده است. در فصل اول «شب‌های مافیا» چهره‌هایی مانند سیدجواد هاشمی، هادی کاظمی، بیژن بنفشه‌خواه، محمدرضا هدایتی، حامد آهنگی، رضا شفیعی‌جم، کاوه خدانشناس، هومن حاج‌عبداللهی، عماد طالب‌زاده، مجید واشقانی، میرطاهر مظلومی و بهزنگ علوی حضور داشتند. در فصل دوم که جنجالی و پرحاشیه بود و انتقادات زیادی را در پی داشت چهره‌هایی چون شقایق دهقان، نسیم ادبی، شبنم فرشادجو، خاطره حاتمی، سمیرا حسن‌پور، سیما تیرانداز، آرتینا کارکشوند، مریم مومن، رویا میرعلمی، سمانه پاکدل، شهرزاد کمال‌زاده و گلوریا هاردی حضور داشتند. جر و بحث‌های سطحی و استفاده از واژه‌های غیرمتعارف در این فصل، واکنش‌های منفی را به همراه داشت. واکنش‌هایی که عموماً از سوی زنان مخاطب بود و آن را به قسمت‌های شام ایرانی با حضور خانم‌ها ربط می‌دادند و ادعا داشتند که ابوطالب قصد دارد تصویری منفی از زنان ایرانی نشان دهد. فصل سوم این مجموعه که با حضور امیرمهدی ژوله، هومن برق‌نورد، مهدی کوشکی، امید حاجیلی، کامران تفتی، حسین مهری، شهاب عباسی، بهنام تشکر، نیما رئیسی، امیر کرپایی‌زاده، احسان کریمی و رامین ناصر‌نصیر برگزار شد را می‌توان جذاب‌ترین فصل تا قبل از فینال عنوان کرد. بازی‌های جذاب و هوش‌بالای اکثر شرکت‌کنندگان، باعث ایجاد یک فضای هیجانی شده بود. در فصل چهارم که فینال این رقابت‌ها و در سه قسمت برگزار شد حامد آهنگی، مجید واشقانی، هادی کاظمی، سیدجواد هاشمی، سیما تیرانداز، شهرزاد کمال‌زاده، سمانه پاکدل، مریم مومن، بهنام تشکر، امیرمهدی ژوله، امید حاجیلی و حسین مهری حضور داشتند و به استاد خبر روابط‌عمومی

فیلیمو، متوسط وچ‌تایم هر قسمت شب‌های مافیا در یک ماه ۲۶،۵۸۲،۵۸۸ دقیقه بوده است. با اینکه گفته می‌شود هزینه هر قسمت از «شب‌های مافیا» به اندازه هزینه تولید یک سریال تلویزیونی بوده است اما شنیده می‌شود دستمزد ۱۲ چهره در مجموع کمتر از ۵۰۰ میلیون تومان بوده است. تمام سه قسمت یک فصل در یک روز تصویربرداری می‌شود و گفته می‌شود طراحی‌ها برای ساخت فصل جدید نیز آغاز شده است. وجود دو مربی در هنگام ضبط و کمک به گرداننده بازی، شاید به‌عنوان کمک یا حتی داور خط از دیگر ویژگی‌های این برنامه است. یکی از حاشیه‌های این برنامه انتشار عکسی از گروه زنان با حضور بهاره رهنما بود. اتفاقی که در عمل نیفتاد و بسیاری آن را به حاشیه‌های رهنما در شام

ایرانی ربط دادند. دست‌اندرکاران این برنامه اما می‌گویند آن عکس، متعلق به تمرین بوده و اصلاً قرار نبوده رهنما در آن برنامه حضور داشته باشد. ممکن است سری جدید این برنامه خارج از تهران تصویربرداری شود و احتمالاً شاهد لوکیشن‌های تازه خواهیم بود. البته شب‌های مافیا با حضور چهره‌ها، در بالا‌بردن میزان تماشاگران موثر بوده اما مساله اصلی اینجاست که گاهی حضور تعدادی از آنها به حاشیه‌ها و جنجال‌های برنامه کمک می‌کند تا جذابیت‌های بصری و مخاطب‌پسند، شاید اگر ابوطالب، الان بخواهد دوباره این برنامه را بسازد ممکن است اساساً سراغ بعضی از این بازیگران نرود.

۹ بازی قوی، کارگردانی ضعیف

بازی مافیا ذاتاً بازی جذابی است. برخی از روانشناسان معتقدند این بازی در کنار جذابیتش، به‌شدت مفید هم هست. علی‌دربانی، روانشناس و استاد دانشگاه در گفت‌وگو با باشگاه خبرنگاران جوان گفته است: «این بازی می‌تواند محاسن بسیاری ازجمله تاثیر مستقیم بر مهارت جرأت‌ورزی و الگوی رفتار فاتح در کسانی که نمی‌توانند به راحتی از حق خود دفاع کنند، داشته باشد.» یکی دیگر از نکات مثبت این بازی این است که به افرادی که با مشکل ابزار وجود و ترس از صحبت در جمع روبه‌رو هستند، به آرامی قدرت بیان و سخنوری در جمع را می‌دهد. آموزش کنترل خشم، مهارت همکاری و تعاون در جمع و افزایش قدرت تحلیل و ارزیابی خود و دیگران نیز از سایر نکات مثبت این بازی هستند. تقویت مهارت حل مساله، بالا بردن قدرت فهم، تشخیص افراد دروغگو و توجه بیشتر به زبان بدن دیگران نیز با این بازی تقویت می‌شود. البته این بازی مخالفانی هم دارد، کسانی که معتقدند این بازی، قدرت دروغ‌گویی را بالا می‌برد. علیرام نورایی، مجری دوم برنامه «شهروند و مافیا» در پاسخ به این ابهام به مهر گفته بود: «من چندان سواد علم روانشناسی ندارم اما با این مخالف هستیم که «مافیا» قانع کردن و آموزش دروغ گفتن است، چرا ما طرف دیگر مساله را نگاه نمی‌کنیم که شناخت دروغ‌گو را آموزش می‌دهد.»

در کنار این موارد اما نکته برجسته «شب‌های مافیا» که در قسمت‌های قبل از فینال، توی ذوق می‌زند کارگردانی ضعیف و انتخاب اشتباه جای دوربین‌ها بود. این بازی اساساً جذاب است و خیلی هنر می‌خواهد که آن را از ریتم بیندازد و سعید ابوطالب نشان داد که این هنر را دارد. اگر این برنامه کارگردان نداشت یا خود بازیگران جای دوربین‌ها و زمان سوئیچ دوربین‌ها را مشخص می‌کردند شاید نتیجه کار بهتر بود. تصویربردارها

ناآرام را برای اوبه ارمان می‌آورد، در دادگاه وجودش خود را به قضاوت مردمان دهکده می‌گذارد و شنیدن ناگفته‌هایی که فقط زمان قدرت گفتنش را دارد... سایر عوامل نمایش «کالبدشکافی یک ذهن» عبارتند از: دستیار فرم و منشی صحنه: زاحله ملکی، مدیر صحنه و برنامه‌ریز: شهناز نوری‌آذر دربانی، طراح گریم: نوشین کرایی، طراحی پوستر: صادق امیری، روابط‌عمومی: سیدمهدی موسوی‌تبار، موسیقی: سردار وکیلی، امیرحسین شایانفر، کوروش امینی طهران، مسئول صدا: فرشاد قره‌داغی کلوچه و با تشکر از احمد مطوری.

گفتنی است، پوستر نمایش «کالبدشکافی یک ذهن» در سسی ونهمین جشنواره تئاتر فجر به‌عنوان یکی از نامزدهای این رشته انتخاب شده است.

درا اخوت، شقایق لطیفی، فاطمه کاظمی، مائده کاظمی، مبینا حسن‌زاده، هدی برات‌زاده، هستی صادقی، نیلوفر غیرتمند، محمد سجاد اشراقی، میلاد پر موزه، رامین فیاض‌نژاد، امیرحسین شایانفر، امیرمحمد امینی و بازیگران خردسال: الناجعایی مهر و نازنین باطانی هستند.

در خلاصه داستان این نمایش آمده است: سربازی با روحیه‌ای لطیف و با تفکری عمیق و فیلسوفانه طی یک عملیات که در جنگ جهانی دوم در یک دهکده اتفاق افتاده روبه‌رو می‌شود. پس از مواجه شدن با دشمن و حملات آنها دچار آسیب‌دیدگی شدید موجی می‌شود، ترس و آسیب‌دیدگی او فاجعه سنگینی به‌همراه دارد که همین امر ذهنی آشفته و وجدانی

نویسنده: طراح: و گر فرید عبد الفتاح